

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9

การปรับปรุงภายในและการเลิกบริษัท

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน กำหนดข้อสมมติของงบการเงิน ไว้ 2 ประการ ได้แก่ เกณฑ์คงค้าง และการดำเนินงานต่อเนื่อง แต่ในความจริงนั้นการดำเนินงานธุรกิจอาจจะประสบความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลวได้เสมอ ในกรณีที่ประสบความสำเร็จอาจจะทำการขยายกิจการโดยการเพิ่มทุนของกิจการขึ้น แต่ถ้ากิจการเกิดความล้มเหลวมีผลขาดทุนสะสมและไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ก็จะมีการปรับปรุงภายในกิจการเพื่อล้างผลขาดทุนสะสมให้หมดไป ถ้าหากธุรกิจประสบปัญหาขาดทุนอย่างมากมาโดยตลอดและผู้ถือหุ้นไม่ต้องการดำเนินธุรกิจอีกต่อไปก็อาจต้องทำการเลิกกิจการ ในกรณีที่ต้องเลิกกิจการจะต้องทำการชำระบัญชีให้เสร็จสิ้น

1. การปรับปรุงภายในกิจการ

ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 115 ระบุว่าบริษัทจะจ่ายเงินปันผลไม่ได้หากบริษัทยังมียอดขาดทุนสะสมอยู่ ดังนั้นเมื่อบริษัทดำเนินกิจการและมีผลขาดทุนสะสมอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ทำให้บริษัทไม่มีเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการบริหาร จึงต้องทำการปรับปรุงภายในเพื่อล้างผลขาดทุนสะสมออกจากบัญชี

1.1 การปรับปรุงภายในเพื่อล้างผลขาดทุนสะสม

บริษัทต้องทำการปรับปรุงราคาสินทรัพย์ใหม่จากราคาตามบัญชีให้เป็นราคาตลาดหรือมูลค่ายุติธรรม เพื่อให้บริษัทแสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริง การล้างผลขาดทุนสะสมหรือการปรับปรุงราคาสินทรัพย์ อาจทำได้โดย การเลิกบริษัทแล้วตั้งบริษัทใหม่เพื่อรับโอนสินทรัพย์ของบริษัทเดิมโดยการออกหุ้นให้เป็นการเปลี่ยนเท่ากับราคาสินทรัพย์สุทธิของบริษัท แต่เป็นการยุ่งยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากต้องเป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย ดังนั้นบริษัทจึงทำการปรับปรุงภายในแทน

1. การปรับปรุงภายในกิจการ

1.2 ขั้นตอนการล้างผลขาดทุนสะสม

ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มาตรา 119 กำหนดให้ บริษัท มหาชน จำกัด สามารถนำส่วนเกินมูลค่าหุ้น เงินสำรองตามกฎหมายและเงินสำรองอื่น มา ชดเชยผลขาดทุนสะสมได้หากมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ ดังนั้นหากบริษัทต้องการล้างผลขาดทุนสะสม ให้หมดขั้นตอนการล้างผลขาดทุนสะสม มีดังนี้

[illegible]

1. การปรับปรุงภายในกิจการ

3. โอนเงินสำรองตามกฎหมายไปล้างผลขาดทุน	เดบิต	เงินสำรองตามกฎหมาย	xx
	เครดิต	กำไรสะสม	xx
4. โอนส่วนเกินมูลค่าหุ้นไปล้างผลขาดทุน	เดบิต	ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	xx
	เครดิต	กำไรสะสม	xx
5. การลดทุนอาจจะลดจำนวนหุ้น หรือลดราคามูลค่าหุ้น	เดบิต	ทุนหุ้นสามัญ	xx
	เครดิต	ส่วนเกินมูลค่าหุ้นจากการลดทุน	xx
6. โอนส่วนเกินมูลค่าหุ้นจากการลดทุนไปล้างผลขาดทุน	เดบิต	ส่วนเกินมูลค่าหุ้นจากการลดทุน	xx
	เครดิต	กำไรสะสม	xx

2. การเลิกบริษัท

เมื่อบริษัทดำเนินงานได้ระยะหนึ่ง บริษัทจำกัดอาจจะเกิดเหตุที่เป็นปัจจัยทั้งภายในและหรือภายนอกให้ประสบภัยเกิดความล้มเหลวในการบริหารงานจนเกิดผลขาดทุนจากการดำเนินงานและยังส่งผลทำให้ไม่สามารถจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นได้เป็นเวลาติดต่อกันหลายปีหรืออาจมีเหตุตามกฎหมายให้เลิกบริษัทจำกัด

2.1 สาเหตุของการเลิกบริษัทจำกัด

2.1.1 เลิกบริษัทเหตุจากกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1236 บัญญัติไว้ว่า อันบริษัทจำกัดยอมเลิกกันด้วยเหตุดังนี้

- 1) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทมีกำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้นบริษัทจะต้องเลิกทันที
- 2) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นเฉพาะกำหนดกาล เมื่อใดสิ้นกำหนดกาลนั้นบริษัทจะต้องเลิกกิจการ

2. การเลิกบริษัท

3) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นเฉพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้นบริษัทจะต้องเลิกกิจการ

4) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

5) เมื่อบริษัทล้มละลาย

2.1.2 เลิกโดยความประสงค์ของผู้ถือหุ้น ถ้าผู้ถือหุ้นลงมติพิเศษให้เลิกบริษัท การเลิกและชำระบัญชีบริษัทจำกัดในกรณีที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้เลิกบริษัท โดยดำเนินการจัดประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น เพื่อลงมติพิเศษให้เลิกบริษัทด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

2.1.3 เลิกบริษัทเหตุจากคำสั่งศาล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 บัญญัติไว้ว่า อันบริษัทจำกัดยอมเลิกกันด้วยเหตุดังนี้

2. การเลิกบริษัท

2.2 สาเหตุของการเลิกบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 มาตรา 154 และ 155 สามารถสรุปสาเหตุของการเลิกบริษัทมหาชนจำกัด ได้ดังนี้

2.2.1 เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการเลิกบริษัท

1) เมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

2) เมื่อบริษัทล้มละลาย

3) เมื่อศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัท

2.2.2 เลิกโดยคำสั่งศาล หากผู้ถือหุ้นซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนหุ้นที่ขายได้ทั้งหมดจะร้องขอศาลให้เลิกบริษัทก็ได้

2. การเลิกบริษัท

2.3 ขั้นตอนการเลิกบริษัท

การเลิกบริษัทจะมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีของบริษัท หากข้อบังคับของบริษัทไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น กรรมการทุกคนของบริษัทต้องเป็นผู้ชำระบัญชี โดยผลของกฎหมาย ถ้าผู้ชำระบัญชีมีหลายคน ผู้ชำระบัญชีทุกคนต้องกระทำการร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่บริษัทไม่ได้กำหนดข้อบังคับในเรื่องการตั้งผู้ชำระบัญชีไว้ หากบริษัทประสงค์จะตั้งกรรมการบางคน หรือกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการของบริษัทเป็นผู้ชำระบัญชีจะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทมีมติตั้งผู้ชำระบัญชีหรือกำหนดอำนาจของผู้ชำระบัญชี

2.3.2 ผู้ชำระบัญชีจัดทำคำขอและยื่นจดทะเบียนเลิกบริษัท คำขอจดทะเบียนเลิกและอำนาจของผู้ชำระบัญชีของบริษัท จะต้องลงลายมือชื่อโดยผู้ชำระบัญชีซึ่งได้แก่กรรมการที่ลงชื่อผูกพันบริษัทตามที่จดทะเบียนไว้ก่อนเลิก โดยต้องดำเนินการภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เลิกบริษัท

2. การเลิกบริษัท

2.3.3 ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย โดยต้องดำเนินการภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เลิกบริษัท

2.3.4 ส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ (ถ้ามี) โดยต้องดำเนินการภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เลิกบริษัท

2.3.5 ดำเนินการชำระบัญชีและขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีบริษัท โดยให้ยื่นขอจดทะเบียนที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด ซึ่งบริษัทนั้นมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ หรือยื่นขอจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ตที่ www.dbd.go.th

3. การชำระบัญชีของบริษัท

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ว่า เมื่อบริษัทจะทำการเลิกกิจการ บริษัทจะยังคงตั้งอยู่เพื่อการชำระบัญชี การเลิกบริษัทกรณีอื่นนอกจากล้มละลายต้องมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี เพื่อดำเนินการจดทะเบียนเลิกบริษัท และชำระบัญชีของบริษัทให้เสร็จสิ้นไป โดยมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี เพื่อดำเนินการจดทะเบียนเลิกบริษัทที่สำนักงานพัฒนา

การแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีของบริษัทนั้น หากข้อบังคับไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น กรรมการทุกคนของบริษัทต้องเป็นผู้ชำระบัญชี โดยผลของกฎหมาย ถ้าผู้ชำระบัญชีมีหลายคน ผู้ชำระบัญชีทุกคนต้องกระทำการร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่บริษัทไม่ได้กำหนดข้อบังคับในเรื่องการตั้งผู้ชำระบัญชีไว้ หากบริษัทประสงค์จะตั้งกรรมการบางคนหรือกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการของบริษัทเป็นผู้ชำระบัญชีจะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทมีมติตั้งผู้ชำระบัญชีหรือกำหนดอำนาจของผู้ชำระบัญชี

4. การบันทึกบัญชีการชำระบัญชี เลิกบริษัท

เมื่อบริษัทเลิกกิจการ ผู้ชำระบัญชีต้องจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันเลิกบริษัท ทำการชำระบัญชี และจัดทำรายงานการชำระบัญชีเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น

หลักการบันทึกบัญชี การชำระบัญชีเลิกบริษัท มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่	การบันทึกบัญชี
1. โอนปิดส่วนของหุ้นบุริมสิทธิไปบัญชีผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ	เดบิต ทุนหุ้นบุริมสิทธิ ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิค้างจ่าย เครดิต ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ xx xx xx xx
2. โอนปิดส่วนของหุ้นสามัญไปบัญชีผู้ถือหุ้นสามัญ	เดบิต ทุนหุ้นสามัญ ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ เงินปันผลหุ้นสามัญค้างจ่าย เครดิต ผู้ถือหุ้นสามัญ xx xx xx xx

3. โอนปิดส่วนของหุ้นกู้ไปบัญชีผู้ถือ หุ้นกู้	เดบิต ทุนหุ้นบุริมสิทธิ ดอกเบี้ยหุ้นกู้ค้างจ่าย เครดิต ผู้ถือหุ้นกู้	xx xx xx
4. โอนเงินสำรองต่าง ๆ ไปบัญชีกำไร สะสม	เดบิต เงินสำรองต่าง ๆ เครดิต กำไรสะสม	xx xx
5. โอนปิดบัญชีส่วนเกิน/ส่วนลดมูลค่า หุ้นกู้กรณีมีบัญชีส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้	เดบิต ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ เครดิต กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx xx
กรณีมีบัญชีส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้	เดบิต กำไรขาดทุนในการขายสินทรัพย์ เครดิต ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้	xx xx

4. การบันทึกบัญชีการชำระบัญชี เลิกบริษัท

6. ขายสินทรัพย์			
กรณีมีกำไรจากการขายสินทรัพย์	เดบิต	เงินสด	xx
		เครดิต สินทรัพย์ (ระบุชื่อบัญชี)	xx
		กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx
กรณีมีขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	เดบิต	เงินสด	xx
		กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx
		เครดิต สินทรัพย์ (ระบุชื่อบัญชี)	xx

4. การบันทึกบัญชีการชำระบัญชี เลิกบริษัท

ขั้นตอนที่	การบันทึกบัญชี		
7. จ่ายชำระหนี้	เดบิต	หนี้สิน (ระบุชื่อบัญชี)	xx
	เครดิต	เงินสด	xx
8. โอนปิดบัญชีสินทรัพย์ที่ไม่สามารถ เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ไปบัญชีกำไร ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	เดบิต	กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx
	เครดิต	สินทรัพย์ (ชื่อบัญชี)	xx
9. จ่ายค่าชำระบัญชี	เดบิต	กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx
	เครดิต	เงินสด	xx
10. ปิดกำไรขาดทุนจากการขาย สินทรัพย์ กรณีมีกำไรจากการขายสินทรัพย์	เดบิต	กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx
	เครดิต	กำไรสะสม	xx
กรณีมีขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	เดบิต	กำไรสะสม	xx
	เครดิต	กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	xx

4. การบันทึกบัญชีการชำระบัญชี เลิกบริษัท

11. การปิดบัญชีกำไรสะสม กรณีมีกำไรสะสม	เดบิต	กำไรสะสม	xx
	เครดิต	ผู้ถือหุ้นสามัญ	xx
กรณีมีขาดทุนสะสม	เดบิต	ผู้ถือหุ้นสามัญ	xx
	เครดิต	กำไรสะสม	xx
12. การจ่ายคืนทุนให้ผู้ถือหุ้น	เดบิต	ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ	xx
		ผู้ถือหุ้นสามัญ	xx
	เครดิต	เงินสด	xx